

AVROM SZUCKEVER PRÓZAVERSEI

ZÖLD AKVÁRIUM

Fogaid csontrácsok. A kristályos cellában, ott sorakoznak mögöttük edzett szavaid. Fogadd el egy idősebb ember tanácsát: ereszd szabadon a *bűnösöket*, akik mérgezett gyöngyszemeket szórtak serlegedbe. Hálából, kegyelmedért felépítik örökkévalóságodat; de a többiekben, az *ártatlankon*, akik, mint a pacsirták, a sír fölött hamisan trilláznak, rajtuk ne essen meg szíved. Akaszd fel őket, légy a hóhéruk. Mert amint kiengeded szájadból vagy a tollad alól őket, azonnal ördögökké változnak. Úgy ne hulljanak le a csillagok az égről, ahogy igazat szólok!

– Évekkel ezelőtt ezt a végrendeletet hagyta rám szülővárosomban egy agglegény. Bolondos költő volt, hátravetett sörénye friss nyírfaseprő. Nevét nem ismerték, senki sem tudta, honnan származott. Jómagam csak azt tudtam róla, hogy arameus nyelven ír rimes leveleket *Istennek*, s bedobja őket a zöld híd melletti piros postaládába, s aztán, gondjaiba merülten, türelmesen sétálva a Vilja folyó mentén, várja, hogy az égi postás meg hozza a választ.

B

Mint egy aknamezőn, úgy kelj át a szavakon: *egyetlen* hibás lépés, *egyetlen* hamis mozdulat, és az összes szavak, amelyeket egy életen át sikerült felfűzni ereidre, máris szertesztet repülnek veled együtt. Ezt suttozja a saját árnyékom hozzád, amint éjjel, fényszórószélmalmoktól megvakítva, kettesben mendegélünk egy véres aknamezőn: minden lépés, életre-halálra ment s úgy karcolt szívembe, mint szeg a hegedűbe.

C

Arra senki sem figyelmeztetett, hogy óvakodjam a túlvilági virágoktól ittas szavaktól. Ezért, akaratuk rabszolgája lettem. Akaratukat nem vagyok képes megérteni. És persze azt sem tudom, hogy szeretnek-e vagy gyűlölnek. Mint természetek a sivatagban, úgy vívják háborúikat koponyámban. Harcterük rubin színekkel lövell ki szememből. És a gyerekek megöszülnek a félelemtől, amikor szép álmokat kívánok nekik.

Nemrégiben, amint déltájban a kertben feküdtem – fölöttem egy narancság vagy szappanbuborékok raja lebegett –, lelkemben megrendülést éreztem. Ohó, szavaim útra készülnek... Úgy látszik, hogy az első győzelem után elhatározták, olyan erődöket hódítanak meg az embereknél és az angyaloknál, amelyekkel idáig egy szó sem bírt. S miért ne, vennék be a csillagokat is? Túlvilági virágoktól mámoros fantáziájuk játszik.

Trombiták harsognak.

Fáklyák, mint égő madarak.

Kottavonalak kísérik őket. Zenekeretek.

Az egyik szó előtt, amely vezéreként a csapat élén lovagolt, s akinek koronájában könnyeim csillogtak, térdre estem.

– Hát így hagy el, búcsúszó nélkül, viszontlátás nélkül, semmi nélkül? Hosszú éveken keresztül együtt bolyongtunk, az időmből ettél, és most, mielőtt világok hódítására indulsz – egy kívánságom van! De add szavad rá, hogy nem utasítasz vissza...

– Jó, beleegyezem. Szavamat adom. De szólj röviden. Mert a Nap már a kék ég alá hajlik, és egy pillanat múlva belegördül a mélységbe.

– Látni akarom a halottak világát!

– Micsoda kívánság... Ám legyen, szavam fontosabb, minthogy megszegjem... *Lásd meg!*

Egy zöld kés fölhasította a földet.

Minden zölddé vált.

Zöld.

Zöld.

Sötét jegenyék zöldje a ködben;

Egy kipukkant epéjű felleg zöldje;

Mohás kövek zöldje az esőben;

Zöld ragyogás egy karikán keresztül, amelyet egy hétéves gyerek gurít;

Ujjakat felsebző káposztalevelek harmatszilánkos zöldje;

Az olvadozó hó alatti zöld sarjadás egy kék virágcsokra körül;

Hullám alatti zöld szemekkel megpillantott félhold zöldje;

Sírt szegélyező füvek ünnepi zöldje.

Zöld ömlik a zöldbe. Test a testbe. És íme a föld már át is változott egy zöld akváriumká.

Közelebb, közelebb a zöld nyüzsgéshez!

Belepillantok: emberek úszkálnak benne ide-oda, mint halak. Számptalan foszforeszkáló arc. Fialok. Öregek. És egyben fiatal-öregek. Mindazok, akiket egy életen át láttam és a halál felkente őket zöld létezéssé; selymes, légies muzsikában, mind előttem cikáznak.

Itt élnek a halottak!

Alattuk, folyók, erdők, városok – egy óriási plasztikus térkép, és fölöttük a Nap úszik tűzember képében.

Ismerősökre, barátokra, szomszédokra ismerem, és leemelem előttük szalmakalapom:

– Jó napot kívánok.

Zöld mosollyal válaszolnak, ahogy a kút válaszol, töredező gyűrűkkel, a belédobott könek.

Szemeim ezüst evezőkkel verdesnek, sietnek, siklanak az arcok között.

Egy arcot keresnek, kutatnak.

Megvan, megvan! Ime álmod álma – – –

– Én vagyok az, kedvesem. Én, én. Az én ráncaim: vágyam fészkei. Vértől feldagadt ajkaim ajkai felé húzódnak.

De jaj, fönnakadnak az akvárium üvegén.

Az ő ajkai is felém lebegnek. Érzem égő puncs lélegzetét.

Az üveg köztünk: hideg kés.

– Szeretnék felolvasni neked egy verset, amely rólad szól...

Muszáj meghallgatnod!

– Kívülről tudom, kedvesem a verset; a szavait én magam diktáltam neked.

– Még egyszer érezni akarom a testedet!

– Nem lehet, az üveg, az üveg...

– Nem. Rögtön megszűnik a határ, íme fejemmel szétzúzom a zöld üveget...

A tizenkettedik ütés után szétreped az akvárium.

Hol vannak az ajkak, hol van a hang?

És a halottak, a halottak – hát meghaltak?

Nincs senki. Szemben velem fű. És fölöttem egy narancságy vagy arany szappanbuborékok raja lebeg.

FELHASADT AJKAK

Az ifjúság fá. És az ifjúság fája, kedvesem, lerázza magáról nyári öltözetét, hogy még inkább megifjodjék, mint tavaly.

Ezeket a szavakat suttogta egy idős férfi, felhasadt ajakkal egy bimbózdó fiatal nőnek, akinek az alakja éppen kibontakozott a nyári ködből.

Az idős férfi, az okos és az ostoba, kinek tövises hajbozótja égetőkemence hamvával behintett, nem az egész nőalakhoz szólt, hanem csak a mosolygó kezéhez, amint felhasadt ajkaival nekiesett a kegyelmes ujjaknak, hogy újból megköstolja az ifjúság ízét.

És akkor nemcsak az idős férfi felhasadt ajkain, nemcsak az ő deres szájában, hanem a tövises hajbozótja kiszáradt gyökereiben is tüztisztán feléledt a málna fanyar, édeskés íze és az erdő alján egymásba fonódó málnabokrok gyantás aromája.

És akkor ritka élményben lett része: megtudta, hogy ott, ahol a lelke véget ér, ott kezdődik az új lélek, és ott, ahol az új véget ér, ott haldoklik benne a halál.

Másfél másodperccel később, amikor a fiatal nő kiszabadította a férfi ajkai alól mosolygó kezét, a halál már megszűnt benne haldokolni.

És az idős férfi, könnye nagyítóüvegén elmélyült a nő egyik hosszabbik ujjá titkaiban, a felhasadt ajkai ezt suttogják hozzá:

Az ifjúság fája messzebb fekszik, mint tavalyi árnyékd. Nem részesültél abban a szerencsében, hogy megköstölhasd paradicsom borát. Megesküdnék rá, hogy a te igazi arcod az ennek az ujjnak a nedves arccocskája. Arccocskája hasadékokból van kirajzolva, és a félnapocska a körmöd láthatárán soha többé nem fog felragyogni, hogy felmelegítse csontjaimat.

Hullám vagy, mely elnyelt egy embert.

Hasadékaid rajzai vénebbek félelmeimnél. Vénebbek mindkettőnkénél.

Vénebb vagy a négy lábú öregasszonynál, aki tükkel összefogott fekete selyemruhában borsóval eteti, a városi múzeum mellett a kegyelmes, megbocsátó galambokat.

[SALAMON VERA ÉS KÖBÁNYAI JÁNOS FORDÍTÁSAI]